

Cill Treasa Ros an Mhíl

Mairéad Bhiddy Johnny Uí Chonaola

Tá stair sách fada ag Cill Treasa, teach pobal cheantar Ros an Mhíl. Nuair a scaradh iad mar phobal eaglasta leis an Tulaigh i nDeoise Thuama 1925, is Tí Sheáinín Chóil Bhig i mBaile Láir a bhailíodh pobal Dé ar an Domhnach. Ag tús na dtríochadaí socraíodh Cill Treasa a thógáil ar shuíomh álainn, ag breathnú siar ar Chuan Chasla. Is leathpharóiste leis an Spidéal é Cill Treasa. Cónaíonn an sagart paróiste sa Spidéal. Nuair a bhásaigh an Canónach McAlliney, S.P. a bhí ar an Spidéil i 1931 tháinig an Canónach Ó Donghaile i gcomharbacht air. Tháinig An tAthair Liam Ó Móráin mar shagart óg go Ros an Mhíl in 1932. De réir na leice atá ar an mballa, osclaíodh Cill Treasa in 1933.

Cill Treasa nuachóirithe

Pingineacha móra ab ea £3,000 a bhailiú ag an am. Rinneadh éacht na pingineacha sin a bhailiú go háitiúil, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta. Is minic a labhair mo mhama faoi na himirtí cártaí a bhíodh i Scoil na nDoiriú ar mhaithe le tógáil theach an phobail. Bhíodh Paddy Mhatt mar choimhdeachta aice is gan é ach ina shean-ghasúr!

Mar is dual, is tobar doimhin na sacraimintí a bhí ariamh i gCill Treasa; an baiste ag an umar, an chéad chomaoineach, an bosca faoistine dóibh siúd a bhí ar lorg agus ag ceiliúradh mhaithiúnas Dé, na lánúin os comhair na haltóra lá a bpósta. Ba lá mór lá an Chóineartaithe, a ceiliúradh gach trí nó

cheithre bliana i gCill Treasa. Is iomaí oíche agus lá fuar, feannta, fliuch a buaileadh ar dhoras theach an tsagairt dá lorg chun an ola bheannaithe a chur ar dhuine dár muintir a bhí ar leaba an bháis. Nár lige Dia go ndéanfadh muid dearmad orthu siúd ab ansa linn agus a chaoin muid agus iad sínte sa gcónra ós comhair na haltóra i gCill Treasa ar a dturas chun na beatha siorraí.

Nach iomaí athrú atá tagtha ar an saol ó tógadh Cill Treasa. Is fada an lá ó cluineadh clup clap na gcapall ná ó ceanglaíodh iad nó ó socraíodh aon *jaunt* ná *trap* ó thuaidh de chlaí teorainn Chill Treasa maidin Domhnaigh nó ó d'fhreastal mná le seál ar an

Istigh sa séipéal

aifreann. Is beag duine a thagann feasta chuig teach an phobail de shiúl na gcós nó fiú ar na rothair. Is fada an lá ó bhí droim an tsagart linn agus é ag ceiliúradh an aifrinn i Laidin ná ó cloiseadh *Dominus Vobiscum*. Is fada go deimhin!

Bhí dlúthbhaint ariamh ag múinteoirí na scoile áitiúil le Cill Treasa. 'Sna Doiriú a bhí an scoil le mo linnse. Chuaigh sí thar teorainn an droichidín go Ros an Mhil leathchéad bliain um an dtaca seo. Rinne Tadhg Ó Sé príomhoide na scoile le mo linnse, agus a bhean Nóra, sárchúram don cheol eaglasta, don chóir is do theach an phobail ar feadh na mblianta. Ní dhearna na múinteoirí agus an pobal a lean iad neamhshuim don chúram céanna. Leanann an ceol is an comhoibriú. Cóirítear an altóir d'aifreann an Domhnaigh agus d'fheiltí móra na hEaglaise. Socraítear na bláthanna. Bíonn *crib* álainn agus crann Nollag chuile bhliain ann ag inseacht scéil an dóchais don phobal. Bíonn léitheoirí agus ministéirí Eocairiste ann gach Domhnach. Is mór an ailleacht na coinnle cuimhneacháin a bhíonn ar na fuinneoga le linn na Nollag le cúpla bliain anuas.

Ba é an tAthair Pádraig Ó Fátharta, Pádraigín Darby, go ndéana Dia grásta air, an séiplíneach nó an sagart cúnta deiridh a bhí sa leathpharóiste, an 28ú séiplíneach ag Cill Treasa. Sagairt óga den chuid is

mó, díreach amach as an gColáiste, ag foghlaim a gceirde, an chultúir agus an teanga a chaith seal sa bpobal. Thug siad seirbhís dhílis dhúthrachtach don phobal is don cheantar, seirbhís 24/7 go minic. Rinne siad é go dílis. Tá athrú mór tagtha. Tá ganntanas sagairt ins gach deoise. Ualach agus dualgais níos troime ar na sagairt a leanann dá gcúram, chomh maith le deis agus dúshlán nua rannpháirtíocht a chothú sa bpobal. Go bhfága Dia a shláinte ag an Athair Seán, an sagart paróiste a dhéanann cúram do phobal Chill Treasa na blianta seo. Cloisim gur bhain sagart óg, An tAthair Ó Dufaigh, a bhí ag Cill Treasa le linn m'óige, an céad amach le gairid. Bail ó Dhia air.

Cé gur bailíodh agus caitheadh £50,000 ar athchóiriú Chill Treasa ag deireadh na nóchaidí, d'fhill an taise agus an fliuchán agus bhí Cill Treasa i ndroch-chaoi arís. Tá muid faoi chomaoín mhór ag an Athair Seán, agus an grúpa díograiseach áitiúil a tháinig le chéile ceithre bliana ó shin chun scéal droch-chaoi Chill Treasa a phlé. Athchóiriú nó dúnadh bhí i ndán dó! Coiste oibre agus cur chuige an athchóirithe a socraíodh. Airgead mór le bailiú agus obair chrua le déanamh. A leithéid de dhushlán. D'oibrigh an coiste sin agus leanann siad den obair. Is gearr, le cúnamh Dé, go mbeidh ceann scríbe bainte amach acu, ach níl fos. Braitheann siad go huile is go hiomlán ar chomhoibriú agus dea-mhéin an phobail áitiúil, náisiúnta agus idirnáisiúnta. Bailítear airgead agus tugtar airgead go gnaíúil, seachtain i ndíadh seachtaine, bliain i ndíadh bliana, muintir na háite agus daoine i bhfad i gcéin. Téann gach euro isteach sa gciste. Cisteoir agus coiste freagrach, cúramach, stuama agus díograiseach á riaradh. Dia go deo leo.

Nach iontach an éacht é suas le €400,000 a bheith bailithe acu go dtí seo. Tá suas le €22,000 le bailiú fós. Leanúnachas dea-chroí, dea-thoil, dúthracht agus gnaíúlacht daonna, an ghnaíúlacht cheannann chéanna a bhí ag pobal na háite nuair tógadh Cill Treasa in 1933, a bhaineas an sprioc amach.

Is álainn go deo an t-athchóiriú atá déanta ar Chill Treasa. Simplíocht, gileacht, galántacht, niamhracht, ciúnas, agus an nua agus an sean fite fuaite go hálainn ina chéile. Nár laga Dia iadsan ar fad atá is a bhí páirteach sa gcomhoibriú pobail ar son athchóiriú is athghlóiriú Chill Treasa ón mbliain 1933 anuas.

Má tá aon euro le spáráil agat tá fáilte fós roimhe chun an chuid dheiridh de na fiacha a ghlanadh. Eolas faoin gcuntas bainc: Ainm: Coiste Chill Treasa Ros an Mhíl; Uimhir an chuntais: 28231189; Cód Sórtála: 93-74-01. ■

Crois an tséipéil